

In de kunst kun je beter een man zijn

Loonkloof: Vrouwen in de kunsten verdienen fors minder

Op de kunstacademie is 70 procent van de studenten vrouw, maar toch domineren mannen de kunstwereld. Ze verdienen de helft meer, hangen vaker in musea en bezetten de meeste topfuncties.

MALIKA SEVIL

Je zou het niet direct van deze sector verwachten, maar de loonkloof in de beeldende kunsten is nog veel groter dan elders, stelt Women Inc. Met ABN Amro heeft de organisatie die zich inzet voor de emancipatie van vrouwen een verkennend onderzoek gedaan naar gender(on)gelijkheid in de kunstwereld.

Vrouwen hebben wel de ambitie om kunstenaar te worden: 70 procent van de studenten op de kunstacademie is vrouw. Maar uiteindelijk verdienen mannen veel meer. Al is het voor veruit de meeste kunstenaars überhaupt geen vetpot. Mannen verdienen er een gemiddeld jaarinkomen van een kleine 15.000 euro mee, vrouwen minder dan 10.000 euro. Mannen verdienen dus 50 procent meer.

De onderzoekers hebben literatuuronderzoek gedaan en mensen uit de kunstwereld geïnterviewd. Wat blijkt: vrouwen worden minder vaak door een galerie vertegenwoordigd en daardoor wordt hun werk minder vaak op veilingen aangeboden. Minder dan een op de tien kunstwerken op een veiling is gemaakt door een vrouw. En er wordt ook nog eens de helft minder voor betaald. Volgens de Cultuurmonitor van de Boekmanstichting moeten vrouwelijke kunstenaars vaker dan hun mannelijke collega's een baan erbij nemen om rond te komen: 26 procent tegenover 16 procent.

Historisch perspectief

Het is een treurig stemmende opsomming, stelt Sander Heithuis van Women Inc. vast. En er is niet één oorzaak aan te wijzen. "Het is een complexe optelsom van factoren die elkaar versterken en in stand houden."

Een is het historische perspectief: de beroemde meesters waren allemaal mannen. Dat zie je terug in de musea, in de eregalerijen, maar ook in de lesstof op de kunstacademies. Kijk alleen al naar de 'kunstbijbels', zegt Heithuis. In de oorspronkelijke versies van *The Story of Art* (1961) en *History of Art* (1962) werden nul vrouwelijke kunstenaars genoemd. "Dat is in latere edities bijgesteld naar 5 procent, maar toch."

Hanna Klarenbeek, curator van Paleis Het Loo, berekende dat er in de 19de eeuw naast de ongeveer 6200 mannelijke kunstenaars ook zo'n 1100 vrouwelijke kunstenaars actief waren. "Ze waren er wel, maar ze werden niet tentoongesteld en hun werk werd dus ook niet verkocht," zegt Heithuis.

Het lijkt wel alsof vrouwen daar eeuwen later nog steeds last van hebben, zegt beeldend kunstenaar Sarah van Sonsbeeck, winnaar van de Theodora Niemeijer Prijs. "Voor een mannelijke kunstenaar is het creëren van kunst een baan, maar bij vrouwen wordt het vooral als hobby gezien. Dat is een wonderlijk cliché. Met zo'n vooroordeel is het echt lastiger om over bedragen te onderhandelen."

Topposities

Van Sonsbeeck denkt dat een groot deel van het probleem ook schuilt in het gegeven dat veruit de meeste galeriehouders en museumdirecteuren mannen zijn. Mannen gaan dus over het geld. "Kunst gaat over herkenning. Omdat mannen bepalen welke kunst wordt aangekocht of tentoongesteld, zal dat vooral werk zijn waar zij zich in herkennen." Ze verwacht dat er vanzelf meer werk van vrouwen wordt aangekocht als er meer vrouwen op dit soort topposities zitten. Het is ook een van de aanbevelingen van Women Inc.: meer vrouwen in de directies.

Lichtpuntjes zijn er ook: in tien jaar tijd is de prijs voor werk van vrouwen verdubbeld en vrouwen lijken even vaak in aanmerking te komen voor kunstfondsen. Maar er is nog veel te doen, zegt Heithuis. Zo moet de sector zich bevrijden van de overtuiging dat 'het kunstenaarschap volledige toewijding vereist en niet te combineren is met de zorg voor een kind'. Vrouwen hebben daar het meest last van, merkt ook Van Sonsbeeck, die net moeder is geworden. "Ik heb mijn zwangerschap best lang uitgesteld. Want hoe kan ik rondkomen mét een kind? En hoe ga ik mijn tijd verdelen? Al mijn kunstenaars-vriendinnen hebben er een baan bij."